

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Si es realitzen diferents activitats es recomana emplenar una fitxa per a cadascuna d'elles.

Fitxa del projecte

Any de la formació*	2012
Trimestre en què s'ha fet l'activitat* <i>(Trieu-ne un)</i>	
Comunitat autònoma* <i>(Trieu una comunitat)</i>	Catalunya
Centre educatiu <i>(Nom del centre)</i>	INS Rubió i Ors
Títol del projecte* <i>(Títol de l'activitat que es proposa fer)</i>	Assejament escolar. Què és realment i qui hi intervè?
Autors / es* <i>(Poseu el nom de cada autor en una línia)</i>	Teresa Diez
Etape educativa* <i>(Trieu una o més etapes i esborreu la resta)</i>	Educació Secundària Obligatoria (ESO)
Curs* <i>(Trieu un o diversos cursos pertanyents a l'etapa triada)</i>	1r d'ESO
Temàtica* <i>(Trieu-ne una o més i esborreu la resta)</i>	Assejament escolar
Resum breu* <i>(Extensió aproximada de 7 línies o 70 paraules)</i>	Activitat en petit i gran grup per aprendre què és l'assejament escolar, què constitueix assejament i què no, conèixer els agents que hi intervenen i quin paper hi juguen.
Tipus d'activitat <i>(Trieu un tipus d'activitat i esborreu la resta)</i>	altres (indica quina): Anàlisi i debat
Presentacions dels tallers <i>(Indiqueu si cal utilitzar alguna presentació dels tallers del Programa per fer l'activitat)</i>	Cap
Altres materials <i>(En el cas que s'hagi utilitzat algun arxiu que no es pugui incloure dins de l'apartat d'annexos d'aquest document, indiqueu el nom exacte de l'arxiu que envieu juntament amb aquest arxiu)</i>	VT0FP004_Assejament_escolar.ppt
Durada aproximada* <i>(Trieu el nombre de sessions de 60 minuts)</i>	2

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

<i>necessàries per realitzar l'activitat a l'aula. Elimineu la resta)</i>	
Idioma* (Trieu l'idioma)	Català

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Projecte

En aquesta part del document es desenvolupa la proposta de treball de l'activitat.

Descripció breu del centre
Presentació* <i>(Introducció i justificació del perquè s'ha plantejat fer l'activitat.)</i>
Descripció breu del grup amb el qual es treballarà * Alumnat de 1r d'ESO (12-13 anys).
Objectius* <i>(Finalitat de l'activitat. Poden definir-se objectius generals i / o específics.)</i>
Objectius transversals relacionats amb l'activitat: <ul style="list-style-type: none">⤴ Detectar situacions d'assetjament escolar.⤴ Entendre que el grup hi juga un paper important.⤴ Saber què és solidaritat vers un/a igual i què és passivitat davant un fet violent.⤴ Perdre la por a recórrer a una persona adulta perquè ens ajudi.⤴ Reconèixer els diferents tipus de violència fora del centre escolar.
Objectius relacionats amb tot el curs: <ul style="list-style-type: none">⤴ Saber respectar les altres persones.⤴ Fomentar la capacitat de reflexió crítica de l'alumnat.
Previsió de conflictes previs i resultats esperats <i>(Explicació dels resultats esperats i dels problemes o conflictes que es preveu que es podrien produir durant el desenvolupament de l'activitat.)</i>
L'únic possible conflicte serà deixar clar que no parlarem de cap alumne en concret sinó que tractarem idees generals, amb alumnat fictici, que ens ajudin a entendre les situacions exposades. Caldrà ser molt fermes en aquest punt ja que l'alumnat més petit té tendència a explicar experiències personals i centrar la teoria en ells/es mateixos/es.
Metodologia / pautes de treball* <i>(Explicació de la metodologia que s'utilitzarà per treballar l'activitat. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, textos, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)</i>
Sessió 1 <p>A la primera sessió vaig presentar el tema de l'activitat mentre els nois i les noies posaven les cadires en forma d'U perquè tothom es veiés les cares i per motivar la participació. Volia que parlessin amb mi i entre ells/es i així, em va semblar que aconseguiríem una comunicació més efectiva i un ambient més relaxat. La idea era treballar el concepte d'assetjament junt amb les idees de respecte, tolerància i sentiment de grup.</p> <p>Com sempre que el grup s'ha de moure dins l'aula, l'inici va ser una mica caòtic però finalment tothom estava assegut i en silenci. Llavors vaig escriure a la pissarra "assetjament escolar" i vaig demanar que, en petits grups, ho definissin amb les seves paraules. Després d'uns minuts els grups van triar una persona portaveu i van llegir les definicions mentre jo les anava apuntant a la pissarra. Era última hora del matí i després de l'enrenou de moure les cadires no vaig gosar proposar una activitat de <i>brainstorming</i> grupal. Els/les alumnes van començar a dir coses com:</p> <ul style="list-style-type: none">– És quan una persona o un grup es fica amb una altra persona o grup.– Quan t'amenacen i et peguen.– Quan es burlen de tu.– Fer la vida impossible a algú, a l'escola.– És l'abús a una persona, insultar-la, pegar-la, amenaçar-la.

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

– Quan algú maltracta a una altra persona perquè no li cau bé o s'han barallat abans...

Tots els membres del grup van expressar la seva opinió i anaven assentint amb cada nova definició dels altres grups. L'hora de tutoria va acabar i no vam tenir temps de parlar de res més.

Sessió 2

El segon dia les cadires ja estaven col·locades i vam començar més àgilment. Vaig escriure a la pissarra diferents frases que representaven situacions hipotètiques dins el centre escolar i vaig demanar als nois i noies que les classifiquessin en dos grups: les que eren vivències d'assetjament escolar i les que no.

Volia que els/les alumnes recordessin els conceptes treballats a la primera sessió, abans d'anar més enllà. Les frases van ser del tipus:

- La Maria cada dia pessiga en Pol.
- Avui, al pati, el Marc i el Toni s'han barallat.
- Cada dia em trenquen els fulls i em roben el material.
- La Marta m'ha trencat el regle sense voler.
- Tothom es burla del Pere perquè porta ulleres...

L'alumnat va ordenar les frases en dues columnes i gairebé tothom ho va fer correctament. Aleshores els vaig preguntar:

- Per què la baralla del Marc i el Toni no és assetjament?
- Perquè no es peguen cada dia, només avui – van respondre.
- Llavors un dia no té importància?

Aquí les seves cares em miraven sense saber què dir. Els vaig aclarir que tots els conflictes eren importants i calia trobar-hi una solució però que només aquells que es repetien quotidianament es podien considerar assetjament. Vaig recordar les seves definicions d'assetjament de la primera sessió i vam parlar sobre els diferents tipus d'assetjament escolar. Volia que tinguessin clar que no només barallar-se o insultar-se i amenaçar era negatiu. Calia que tothom sortís de la sessió amb una idea clara del que era el respecte als companys/es i a les seves pertinences. En aquestes edats és habitual el fet d'agafar coses dels estoigs aliens i això porta problemes al llarg de tot el curs.

Ara que tothom sabia què era l'assetjament vaig preguntar qui n'eren les persones protagonistes i com s'anomenaven. Tot el grup va dir que qui pegava o insultava era l'agressor/a però l'altra persona... Algú va dir que era la víctima i tothom va assentir. Un cop arribats al concepte de víctima en vaig explicar els dos tipus: la passiva i l'activa. L'alumnat es va sorprendre que hi hagués víctimes actives; com podia ser que algú volgués que el peguessin? Vaig aclarir que "activa" no volia dir que busqués tant l'agressió com el reconeixement per part del grup.

Aclarit el concepte de víctima vaig voler saber què pensaven els/les alumnes sobre les persones agressores, com ho justificaven i per què creien que passava. Alguns/es alumnes van dir que sempre hi havia ximples, alumnes que s'enfrontaven al professorat i a la resta del grup, que no volien estudiar, que s'avorrien a classe i que ho feien per divertir-se. Molts/es van coincidir en la importància de l'educació i l'ambient familiar: – si a tu et criden, tu parles a crits –, deien. – Si et peguen, pegues –. D'acord, però els diners hi tenen a veure? No estava clar si la situació econòmica dels progenitors influïa en el comportament dels/les alumnes. Vaig explicar que els diners no tenien cap paper en temes de violència, que ajudaven a viure millor però no asseguraven un comportament pacífic ni tampoc el contrari.

Abans d'acabar les explicacions vaig voler que pensessin sobre el paper de la resta del grup, els nois i noies que saben que alguna cosa passa i callen. Els vaig dir que ho podien explicar al tutor/a, al psicopedagog o psicopedagoga, o a qualsevol professor/a.

Per acabar la sessió i aprofitant les reflexions del grup, vam parlar de la violència en el món adult, de les parelles en què algun dels membres pateix maltractament psicològic o físic. Els nois i noies trobaven evident que si et pegaven de petit, tu peguessis els/les companys/es a l'escola i, de gran, tinguessis moltes més possibilitats d'acabar maltractant la teva parella. Va ser sorprenent la claredat

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

amb què ho veien. Vaig preguntar que com ho arreglàvem i van respondre que a l'escola, a classe, explicant les coses i ensenyant que pegar o insultar no està gens bé. Ja ho tenen això: els nens i nenes de 12-13 anys ho veuen tot claríssim.

Per acabar els vaig preguntar – què ens passa després? –

Crec que es van quedar amb ganes de més però la sessió s'havia acabat.

Recursos didàctics

Durant la primera sessió vaig utilitzar el treball en petits grups per ajudar a començar la reflexió sobre el tema proposat. Després vaig obrir l'activitat a tot el grup, encara que amb la figura de la persona portaveu per cada petit grup d'alumnes.

La segona sessió va començar amb un *brainstorming* sobre conceptes treballats en la sessió anterior, a través de l'anàlisi de situacions model. Més tard el grup va fer intervencions i va debatre les idees que s'anaven tractant.

Al final de la segona sessió vaig passar un petit qüestionari per conèixer el grau d'efectivitat i aprofitament de les sessions (**annex 1**).

Temporalització de les sessions de treball*

(Explicació del treball que es realitzarà durant cada sessió.)

Dues sessions de tutoria de 60 minuts cadascuna.

Materials necessaris*

(Llista de materials, el més detallada possible, que es necessitaran per fer l'activitat. Per exemple: vídeo de la pel·lícula "Cobardes", pissarra digital interactiva, paper i bolígraf, etc.)

- ▲ Pissarra.
- ▲ Ordinador.
- ▲ Projector.
- ▲ Paper i bolígrafs.

Eines d'avaluació

(Explicació de les eines que s'utilitzaran per fer l'avaluació. Si hi ha materials relacionats com ara qüestionaris, enquestes, etc. es referenciaran aquí i s'inclouran al final del document com a annexos.)

Per conèixer el grau d'efectivitat i aprofitament de les sessions vaig preparar un qüestionari que es pot consultar junt amb els resultats obtinguts (**annex 1**).

Com s'ha desenvolupat el treball a l'aula

(Descripció de com s'ha desenvolupat el treball, per exemple: si els/les alumnes han participat en major o menor mesura, si han demostrat interès, si hi ha temes que desperten més curiositat que altres, etc.)

Valoració d'objectius aconseguits i conclusions

(Valoració de si s'han aconseguit els objectius i explicació de les conclusions a què han arribat professorat i alumnat, un cop realitzada l'activitat.)

Durant les dues sessions de tutoria que vaig dedicar a implementar l'activitat del curs, vaig poder dur a terme el mètode que havia previst encara que l'alumnat tant jove té tendència a personalitzar totes les situacions i va ser necessari ser ferma i recalcar que les situacions treballades eren fictícies i no corresponien a cap membre del grup ni del centre.

El grup es va quedar amb ganes de més tutories d'aquest estil. Caldria portar a terme un programa més extens que inclogués sessions per a tots els grups i nivells de secundària.

Personalment, treballar el tema de la violència en tots els àmbits que poden afectar els/les alumnes que veig cada dia ha estat molt satisfactori. Els nois i noies han après coses de la vida que, a la fi, és el que el professorat vol: que els/les alumnes creixin i es desenvolupin amb estratègies per afrontar

VIOLÈNCIA: TOLERÀNCIA ZERO

problemes futurs.

Propostes de millora de l'activitat

(Explicació, un cop finalitzada l'activitat, d'aquelles coses que podrien millorar-la, com per exemple: suprimir alguna part, distribuir les sessions d'una altra manera, etc.)

Els principals problemes per portar a terme la implementació de l'activitat van ser la manca de temps i que els nois i noies volien explicar les seves experiències personals lligades al tema, pel que va caler ser ferma i parar les constants intervencions per tal de poder centrar l'activitat.

El grup era massa nombrós per treballar continguts que requereixen participació. Potser hauria estat millor treballar en hores B, en què els grups són menys nombrosos. En qualsevol cas dues sessions van ser poc temps. Si ho hagués de tornar a fer, programaria una tercera sessió per fer les reflexions finals i aclariments.

VIOLENCIA: TOLERÀNCIA ZERO

Annex núm. 1

Qüestionari per a la valoració del nivell d'interiorització de l'activitat per part de l'alumnat

Aquest és el qüestionari que vaig passar al final de la segona sessió, al grup de 24 alumnes, per tal de valorar amb certa objectivitat l'aprofitament de les sessions i les idees treballades.

L'ASSETJAMENT ESCOLAR

ENQUESTA DE VALORACIÓ

Puntua de l'1 (gens) al 5 (molt) les afirmacions següents:

1. Amb aquestes sessions he après coses noves	1	2	3	4	5
2. He canviat d'opinió respecte a idees que ja tenia	1	2	3	4	5
3. He entès tots els conceptes	1	2	3	4	5
4. M'han sorprès algunes idees	1	2	3	4	5
5. És important tractar aquest tema a tutoria	1	2	3	4	5
6. De vegades m'he sentit identificat amb la víctima	1	2	3	4	5
7. De vegades m'he sentit identificat amb l'agressor/a	1	2	3	4	5
8. Si em passa, sé a qui del centre demanar ajuda	1	2	3	4	5

RESULTATS DE L'ENQUESTA

22 alumnes – el 92% del grup – van valorar el seu aprenentatge de coses noves amb una puntuació del 3 al 5, segons la graella.

Un 50% dels alumnes – 12 persones – van afirmar haver canviat d'opinió sobre idees preestablertes amb una puntuació d'entre 3 i 5.

Cap alumne/a va valorar entre 1 i 2 la seva comprensió dels conceptes treballats a les sessions.

21 alumnes – el 88% – es va sorprendre d'algunes idees treballades entre el 3 i el 5.

El 96% del grup – 23 alumnes – va puntuar, entre el 4 i el 5, que era important parlar de la violència al centre escolar, a les classes de tutoria.

5 persones – el 21% – s'han sentit identificades en alguna ocasió amb la víctima, amb una puntuació de 4 o 5.

2 alumnes del grup – el 8% – s'han posat alguna vegada en el paper d'agressor/a amb una puntuació de 4 o 5.

El 67% dels/les alumnes – 16 persones – va sortir de les sessions sabent a qui adreçar-se per demanar ajuda. Ho van valorar entre el 4 i el 5.